

UAB „Staginis“ Maisto Atliekų Susidarymo Prevencijos Planas

1. Įvadas

Maisto atliekos kelia didelį pavojų aplinkai: išmetus maistą į sąvartynus, jis pradeda irti, išskirdamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas, tokias kaip metanas, kuris teršia dirvožemį ir gruntinį vandenį. Be to, maisto atliekų švaistymas prisideda prie žaliavų švaistymo, didina energijos vartojimą ir kenkia tvariam vystymuisi. Lietuvoje vienam gyventojui tenka apie 142 kg išmetamo maisto per metus.

Europos Sąjunga nustatė tikslą sumažinti maisto atliekų kiekį mažmeninėje prekyboje, viešo maitinimo įstaigose ir namų ūkiuose 30% per ateinančius 10 metų.

UAB „Staginis“ aktyviai siekia prisidėti prie šių tikslų įgyvendinimo ir mažinti maisto atliekų kiekį savo veikloje, taip pat skatinti tvarumą ir atsakingą maisto vartojimą. Šis planas nustato priemones ir tikslus, kaip įmonė planuoja kovoti su maisto atliekų susidarymu ir kokias priemones įgyvendins ateinančiais metais.

1.1. Atliekų susidarymo analizė ir rodikliai

Maisto atliekas, kurios susidaro UAB „Staginis“ veikloje matuojame svorio matais ir lyginamuoju rodikliu atsižvelgiant į prekybos plotą (kg/m^2). Lyginamieji rodikliai tiksliau nurodo tikrąjį atliekų kiekį, nes prekybos plotai kiekvienais metais gali skirtis, atidaromos naujos parduotuvės arba uždaromos nepelningos parduotuvės.

2024 m. įmonėje susidarė **11,2** tonos maisto atliekų, arba $6,6 \text{ kg}/\text{m}^2$ prekybos ploto. Šios atliekos susidarė dėl:

- Pasibaigusio galiojimo laiko;
- Sugedusių prekių dėl netinkamo sandėliavimo ar transportavimo;
- Perteklinio prekių užsakymo.
- Dėl tiekėjų nekokybiškų prekių tiekimo.

2. Tikslai

2.1. Pagrindinis tikslas

Sumažinti iki 2028 metų maisto atliekų kiekį UAB „Staginis“ 10% , atsižvelgiant į efektyvias prevencijos priemones ir įgyvendinant numatytas strategijas.

2.2. Specifiniai tikslai:

- Efektyviai planuoti prekių asortimentą, kad būtų išvengta perteklinių atsargų.
- Gerinti prekių pardavimų prognozavimą pagal istorinius duomenis ir pirkėjų elgseną.
- Skatinti darbuotojus ir pirkėjus naudoti prekes iki jų galiojimo pabaigos.
- Užtikrinti, kad kuo daugiau maisto atliekų būtų perdirbama arba panaudojama gyvūnų maitinimui ir kompostavimui.

3. Maisto Atliekų Mažinimo Priemonės

3.1. Asortimento planavimas

Pagrindinė priemonė, siekiant mažinti maisto atliekas, yra **efektyvus ir tikslus asortimento bei pardavimų planavimas**.

- **Veiksmingas planavimas** užtikrina, kad parduotuvėje būtų reikiamas prekių kiekis ir padeda sumažinti prekių perteklių, kurio atsiradimas gali lemti maisto švaistymą.
- Asortimentą planuojame atsižvelgdami į **praeities duomenis**, pirkėjų elgseną, sezoniškumą ir planuojamas akcijas.

3.2. Prekybinės nuolaidos

Artėjant prekių galiojimo pabaigai, taikome **specialias nuolaidas** (nuo 30% iki 50%), kad pirkėjai galėtų pigiau įsigyti kokybiškas prekes, o tai sumažina maisto atliekų kiekį, nes prekei suteikiama galimybė būti parduotai iki galiojimo pabaigos .

Be to, „**geriausia iki**“ produktų pardavimas vieną mėnesį ilgiau su **70% nuolaida** padeda užtikrinti, kad produktai bus parduoti iki galiojimo pabaigos.

3.3. Pakartotinis maisto atliekų naudojimas gyvūnams

Maisto produktai, kurie netinkami vartoti žmonėms (pvz., vaisiai, daržovės, grūdų produktai, duonos gaminiai), naudojami **gyvūnų maitinimui**. Gyvūnų maitinimui 2024 metais buvo panaudota 68% maisto atliekų

- **Bendradarbiaujame su vietos ūkininkais** ir namų ūkiais, kurie augina gyvūnus, ir perduodame maisto atliekas gyvūnų šėrimui. Dalį atliekų pasiima parduotuvių darbuotojai gyvūnams maitinti, nes dauguma gyvena kaimiškose vietovėse ir namuose augina gyvūnus.

3.4. Maisto atliekų kompostavimas

Produktai, kurie dėl pablogėjusių savybių netinka gyvūnams, tačiau gali būti naudojami **komposto gamybai**, kaip, pvz., supuvę vaisiai ir daržovės, yra kompostuojami. Kompostavimui buvo panaudota 14,2% maisto atliekų.

- **Kompostavimo procesą** organizuojame pagal aplinkosauginius reikalavimus ir siekiame mažinti atliekų patekimą į sąvartynus.

3.5. Atliekų išmetimas į sąvartynus

Nepaisant visų pastangų, dalis netinkamų maisto produktų, kurie netinkami gyvūnų maistui ar netinkami kompostavimui, vis tiek bus išmetami į **sąvartynus**. Į sąvartynus perduota 17,8% maisto atliekų.

- UAB „Staginis“ turi pasirašytą sutartį su Alytaus regiono atliekų tvarkymo centru, kuris rūpinasi maisto atliekų šalinimu ir teikia ataskaitas apie jų kiekį.
- Bendrovė sieks, sumažinti maisto atliekų išmetimą į sąvartynus

3.6. Sezoninis asortimentas ir prognozavimas

Sezoniniai produktai gali sukelti didesnį atliekų kiekį, todėl reikalingas atsargus **sezoniškumo prognozavimas**, kad būtų užtikrinta optimali atsargų apimtis ir sumažinta švaistymo rizika.

4. Darbuotojų mokymas ir įtraukimas

4.1. Mokymai

Organizuojame reguliarius mokymus **darbuotojams** apie atliekų mažinimo svarbą. Mokymai apima:

- Prekių asortimento planavimą.
- Prekių pardavimo organizavimą.
- Prekių laikymo ir sandėliavimo procedūras.
- Prekių galiojimo laiko sekimo ir nuolaidų taikymo praktikas.

4.2. Darbuotojų skatinimas

Įdiegta **darbuotojų skatinimo sistema**, kuri motyvuoja užtikrinti mažesnį atliekų kiekį. Vertinami tiek individualūs, tiek komandiniai rezultatai.

5. Tvarumo iniciatyvos

Tvarios praktikos įmonėje apima:

- **Tvarios pakuotės** ir perdirbamų medžiagų naudojimą.
- Skatinti **žaliąją energetiką** parduotuvėse ir biure.
- Rūpintis tvariumi tiekimu ir bendradarbiauti su tiekėjais, kurie remiasi atsakingu gamybos procesu.

6. Atliekų sekimas ir ataskaitos

6.1. Stebėsena

Maisto atliekų kiekis bus reguliariai stebimas naudojant **atliekų sekimo sistemą**, leidžiančią tiksliai įvertinti, kiek atliekų susidarė dėl kiekvienos prekių grupės.

6.2. Ataskaitos

Kiekvienais metais įmonė pateiks ataskaitą apie pasiektus rezultatus atliekų mažinimo srityje ir numatys korekcijas pagal stebimus duomenis.

7. Išvados

UAB „Staginis“ įsipareigoja mažinti maisto atliekų kiekį ir prisidėti prie aplinkos tausojimo, įgyvendinant šį maisto atliekų prevencijos planą. Tai ne tik pagerins įmonės tvarumo rodiklius, bet ir padės pasiekti ES nustatytus tikslus mažinti maisto atliekas.